

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Afrika mint szükséges prioritás: az európai civil társadalom nézőpontja”

(2006/C 195/25)

2005. július 14-én az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság úgy határozott, hogy Működési Szabályzata 29. cikkének (2) bekezdése alapján saját kezdeményezésű véleményt dolgoz ki az alábbi tárgyban: *„Afrika mint szükséges prioritás: az európai civil társadalom nézőpontja”*

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Külkapcsolatok” szekció véleményét 2006. május 4-én elfogadta. (Előadó: Adrien BEDOSSA.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2006. május 17–18-án tartott, 427. plenáris ülésén (a 2006. május 18-i ülésnapon) 125 szavazattal, ellenszavazat és tartózkodás nélkül elfogadta az alábbi véleményt.

Összefoglalás

Ezt a saját kezdeményezésű véleményt az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság AKCS–EU utókövető bizottságának tapasztalata alapján fogalmazta meg. A bizottság évek óta figyelemmel kíséri a Cotonoui Egyezmény végrehajtását, és aktívan részt vesz a gazdasági partnerségi megállapodások előkészítésében és gyakorlati megvalósításában az AKCS-országok civil társadalmi szervezeteivel együtt.

Az Európai Bizottság közleménye ⁽¹⁾ arra készítette az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságot, hogy mérleget készítsen ezekről a politikákról, különös tekintettel a Cotonoui Egyezmény végrehajtásában a nem állami szereplők részvételének helyzetére és az EU fejlesztési politikájára. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság sajnálattal közli, hogy ezekkel a politikákkal kapcsolatban – mind európai, mind afrikai oldalról – be nem tartott ígérek születtek. A múltban a kinyilvánított szándék és a helyi gyakorlat közötti összhang bizonyos hiányát lehetett tapasztalni, holott a segélyezési politikák semmit sem érnek, ha azokat nem készítik elő a helyszínen.

A Cotonoui Egyezmény mindenekelőtt államközi egyezmény, amely a helyszínen nem hagy elegendő teret a civil társadalom jelenlétének és tevékenységének. Egyébiránt az előirányzott segélyek és eszközök is ritkán tartották magukat az ígérekhez.

Éppen ezért, és figyelembe véve a civil társadalmi szervezetek önálló és hatékony szervezési kapacitásának kését, nem meglepő, hogy a gazdasági partnerségi megállapodások közeledte kérdéseket, aggályokat és kételyeket vet fel.

Nem szabad azonban elfeledkezni arról sem, hogy az afrikai társadalom szerveződési módjainak megvannak a maga mélyen gyökeredző társadalmi-politikai sajátosságai, s hogy ezek figyelembevételére csak elősegítheti az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság által elfogadott célkitűzések megvalósítását. Az EGSZB úgy véli, hogy ahhoz, hogy ez az Afrikáért létrehozott új és nagyra törő európai stratégia sikerrel járjon, feladata támogatni a civil társadalmat, a fejlesztési politika alapvető szereplőjét. Két olyan alapvető fontosságú területet húz alá, amelyeken a civil társadalom jelenléte különbséget jelent:

- Olyan kormányzat, amely elősegíti a földrészen az emberi fejlődést. E kormányzatnak az alábbiakat kell megvalósítania:
- az emberi jogok tiszteletben tartása;
- a szabad és decentralizált tájékoztatáshoz való jog;
- az érintett országok szervezeteinek és közigazgatásának átláthatósága;
- küzdelem a jó kormányzás mindenkori akadályá, a korrupció ellen;
- az ivóvízhez, az egészségügyi ellátáshoz és az oktatáshoz való általános jog;
- az élelmiszerellátás biztonságához való jog.

Ennek érdekében az EGSZB ajánlatosnak tartja az afrikai civil társadalmi szervezetek szélesebb körű és könnyebb hozzáférést a közösségi finanszírozáshoz, valamint az együttműködési politikák és stratégiák kialakításában és végrehajtásában való részvételük szisztematikussá tételét.

- Az AIDS elleni küzdelem.

A civil társadalmi szervezetek szerepe lényeges ebben a küzdelemben (megelőzés, diagnózis, ápolás stb.), mivel a helyszínen könnyen kapcsolatba kerülhetnek a betegekkel. A három világvárvány egyesített megközelítésére van szükség, és a betegszervezetek ebben a küzdelemben nélkülözhetetlen láncszemet képviselnek.

Az Európai Uniónak az emberi erőforrások tekintetében megnyilvánuló válság megoldását a technikai kapacitás növelése és a résztvevők képzése révén kell elősegítenie. E cél megvalósítása érdekében az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság valamennyi politikai, gazdasági és társadalmi vezetőt összefogásra szólítja fel.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság kijelenti, hogy a legsürgősebb feladat a („mindenre jó”) gyógyszerekhez való hozzáférés biztosítása, melynek költségeit a nemzetközi szervezetek állják, az Európai Uniónak pedig az általános oltóanyag kifejlesztése, illetve az arra irányuló kutatás meggyorsítása érdekében kell befolyását kihatásait kihasználnia.

⁽¹⁾ Az EU Afrika-stratégiája: európai-afrikai egyezmény Afrika fejlődésének gyorsításáért, COM(2005) 489 final

1. Bevezetés

1.1 Az Európai Bizottság 2005. október 12-én „Az Európai Unió Afrika-stratégiája: európai-afrikai egyezmény Afrika fejlődésének gyorsításáért” címmel közleményt adott ki az Európai Tanács, az Európai Parlament és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság részére.

1.2 Bár az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság egyetért ezen ambiciózus euro-afrikai projekt általános irányvonalával és koherenciára való törekvésével, az afrikai nem kormányzati (civil) szervezetek különbözőképpen fogadták azt. Ez utóbbiak csalódottan tették fel a kérdést, vajon miért vezetne sikerre ez az új terv ott, ahol az előzőek sorra csődöt mondtak.

1.3 A dokumentum hosszú munka eredményeképpen született meg, melyet Louis MICHEL biztos indított be, mielőtt 2004 novemberében kinevezték az európai végrehajtó testület tagjává. A dokumentum olyan Afrikára irányuló, közös együttműködési politikára tesz javaslatot a 25 EU-tagállam számára, amely figyelembe veszi a politikai környezetben és a fejlettségi szintben mutatkozó sokszínűséget, amely ősi gyökerekből táplálkozik, és új megközelítést kíván.

1.4 A stratégia ambiciózus volta éppen abban mutatkozik meg, hogy – terjedelmes, ám így sem kimerítő felsorolásában – számba veszi azokat a prioritást érdemlő területeket, amelyek befolyásolhatják a kontinens fejlődését.

1.5 Az e tekintetben igen gondolatébresztő stratégia – mely a politikai kérdést teszi meg a fejlődés központi problémájává – lehetővé teheti az Európai Unió számára, hogy Afrika legbefolyásosabb partnere maradjon.

1.6 A javasolt módszer a jobb európai együttműködést és a gyakorlatok közösségi szintre emelését is célul tűzi ki, ami az Európai Unió elmélyítésének irányában hat akkor, amikor sokan éppen az elmélyítés hiányát nehezítik meg.

2. Általános megjegyzések

2.1 Sokan emelik fel hangjukat mindenfelé, hogy figyelmeztessenek rá: Afrikában a legrosszabb bekövetkeztétől lehet tartani, ha Európa vagy a világ többi része nem tesz igen gyorsan valamit.

2.2 Ha Afrikában nem indul be az önálló fejlődés, a következők a migráció, a betegségek vagy akár a környezeti problémák terén – akár akarjuk, akár nem – egyre súlyosabbak lesznek.

2.3 Következésképpen tehát át kell gondolni az iparosodott országok által Afrikának nyújtott segélyek rendszerét. A vészhangot nem először kongatják meg, és egyes politikai és gazdasági vezetők nyíltan szóvá is teszik az iparosodott országok „képmutató” magatartását.

2.4 Várható, hogy az elvándorlás okozta folyamatos „nyomás az elkövetkező években erősödni fog. Az afrikai népesség erőteljesen növekszik, és a gazdasági fejlődés kilátásai továbbra sem reménykeltők.” A lakosságnak joga van boldogul-

lást keresni mindaddig, amíg hosszú távra nem oldódik meg a vízellátás, az egészségügy és az oktatás, valamint az élelmiszerellátás biztonságának problémája. Az Európai Bizottság elnöke is osztozik e borúlátásban, hiszen így nyilatkozott: „meg kell szüntetni Afrika alulfejlettségének strukturális okait”. A hónapok óta várt új stratégia bejelentése egybeesett a Ceuta és Melilla körül kialakult válsággal.

2.5 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság tökéletesen látja a közlemény célkitűzéseit:

- a fejlesztési politika koherenciájának javítása Afrikában;
- a millenniumi fejlesztési célok (MFC) afrikai célkitűzéseinek 2015-ig történő megvalósítására irányuló szándék megerősítése, fokozott erőfeszítésekkel és a központi célkitűzések megjelölésével. Európa számára az a tét, hogy eredményre vezető konszenzust tudjon kialakítani Afrikával, és a cselekvésnek azt kell céljává kitűznie, hogy megoldás születne olyan alapvető problémákra, mint a betegségek, a víz, az oktatás vagy a foglalkoztatás. Az Európai Bizottság ily módon reméli, hogy az új stratégia hamar pozitív eredményeket hoz, hiszen – és ezt külön ki kell emelni – az afrikaiakkal történt egyeztetés alapján született.

2.6 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság azonban mindennek ellenére felteszi a kérdést, hogy a tervezet vajon végeredményben nem túlzottan ambiciózus-e, főként az alábbiakra tekintettel:

- a be nem tartott ígérek jelentős számára. A meghirdetett szándék és a helyi gyakorlat között állandó az összhang hiánya, mivel a segélyezési politikák semmit sem érnek, ha azokat a helyszínen tevékenykedő szervezetekkel együttműködésben nem készítik elő. A civil társadalomnak nyújtott, a Cotonoui Egyezményben előirányzott közvetlen segélyek is be nem tartott ígérek maradtak csupán, mert a Cotonoui Egyezmény alapvetően államközi egyezmény, és kezdettől fogva nem vette figyelembe a civil társadalom jelenlétét és tevékenységének mértékét.

- arra, hogy az AIDS a kontinens alapvető problémája, ugyanakkor tizenöt évre volt szükség ahhoz, hogy felmérjük, milyen mértékben vagyunk képesek ténylegesen segítséget nyújtani Afrikának;

- mindazon nehézségekre, amelyek ezen országok kormányzati hiányosságai mögött meghúzódnak, különösen a nem demokratikusan választott kormányok által gyakran felhalmozott adósságok problémájára.

2.7 Az eredeti célok való megfeleléshez tehát három előfeltételnek kell teljesülnie:

- felhívás a polgárok tágabb értelemben vett nagyobb biztonságának megteremtésére;
- kielégítő gazdasági fejlődés, főként a Cotonoui Egyezménynek és a gazdasági partnerségi megállapodásoknak köszönhetően;
- a jobb kormányzás megvalósítása mindenütt.

2.8 Megjegyzendő, hogy az Európai Unió és a G8-ak mindehhez rendelt összes forrásai igen nagy mértékben nőnek. Tíz év alatt kétszeresükre emelkednek, és ezen emelkedés fele Afrikába irányul majd. Az – esetleg mindkét fél részéről – a múltban be nem tartott ígéretek nagy száma ugyanakkor óvatosságra ad okot. Ha az ígéretek száma valóban nőtt is, meg kell állapítanunk, hogy a bizonyos iparilag fejlett országok részéről érkező segélyek tényleges összege viszont csökkent az utóbbi években!

2.9 Elsősorban az emberi jogokra vonatkozó politika meghatározását illetően az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság egyetért a közlemény szellemével. 2001 óta egyes országokban történt ugyan előrehaladás az emberi jogok kritériumai és a demokratizálódás tekintetében, de újra hangsúlyozni kell az emberi jogok és a demokrácia megerősítésének fontosságát. A jogérvényesülés és a jogállamiság biztosítása érdekében támogatni kell a civil társadalom megerősödését és szerveződését, különösen a szociális partnereket, akikkel az ILO szabályainak megfelelően garantálni kell a párbeszédet.

2.10 Ugyanakkor az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság megállapítja, hogy szükség van prioritások meghatározására, s hogy ehhez az alábbi nagy kérdéskörök elmélyítése is szükséges:

- a közösségi politikák összehangolása, nevezetesen a tagállamok politikáit érintő koordináció meghatározása;
- a szolidaritási finanszírozás új formái bevezetésének további átgondolása, különös tekintettel az állami támogatásokat kiegészítendő újabb finanszírozásokról folyó kutatások nyomán követésével foglalkozó munkacsoport támogatására (a Párizsi Konferencián 2006 februárjában felállított csoport);
- a szükséges regionális integráció, valamint a régióközi politikák átgondolása és megszervezése; elsősorban régióközi infrastruktúrák kiépítésével konkrét szociális és környezeti feltételeknek megfelelő pályázatok útján. Ez elősegítené a regionális intézmények létrehozását;
- a kivándorlás problémájának erőteljes felvetése, nevezetesen az afrikai lakosság stabilizálására alkalmas kapacitások létrehozása révén. Ennek érdekében az Európai Unió felelősségét egyértelmű és erőteljes kell, hogy legyen. A Szaharától délre fekvő térségekből a kivándorlás ugyanis elsősorban vidéki jellegű, ezért kell az Európai Uniónak minden követ megmozgatnia – a civil társadalmi szervezetekkel teljes összhangban – egy olyan földműves-politika megfogalmazása és végrehajtása érdekében, amely ezekben a térségekben az élelmezés tekintetében megnyitná az utat az önellátás felé;
- végül a kormányzás szerepének javítása érdekében hatékonyra kell tenni a civil társadalom részvételét, a Cotonoui Egyezmény ugyanis ebben az értelemben eddig – valljuk be – csalódást keltett, az Euro-Afrikai Fórum pedig semmilyen döntő eredményt nem hozott. A partnerállamokban a jó kormányzás ezért meg kellene, hogy feleljen számos, több területet érintő követelménynek. Ezek a következők:

- az emberi jogok tiszteletben tartása;
- egyenlőség férfiak és nők között;
- a szabad és decentralizált tájékoztatáshoz való jog;
- a kormányzati szervezetek és azok adminisztrációjának átláthatósága;
- a jó kormányzás mindenkori akadályai, a korrupció elleni küzdelem;
- az ivóvízhez, az egészségügyi ellátáshoz és az oktatáshoz való hozzáférés általános joga;
- az – egyes országok tevékenységének akár 80 %-át is kitevő – informális gazdaság fokozatos csökkentése.

2.11 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság emlékeztet a vidékfejlesztés kérdésének abszolút elsőlegességére is, amelyet gyakorta rosszul mértek fel, és amellyel kapcsolatban továbbra is elővigyázatosnak kell lenni. Afrikában ugyanis a mezőgazdaság jelentősége számtalanszor emlegetett okok miatt nyilvánvaló: elég csak az önellátó élelmezésre, a fejlődés alapvető területeire vagy a népesség stabilizálására gondolni. A részvételi civil társadalom igen nagy része földművesekből és állattenyésztőkből áll, igen fontos tehát meghallgatni őket a vidékfejlesztési politika kidolgozása végett, és bevonni őket annak végrehajtásába, ezzel is növelve annak esélyét, hogy az sikerüljön.

2.12 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság emlékeztet arra, mennyire élesen vetődik fel az infrastruktúrák kérdése éppen azok – vagy a képzeldő – hiánya miatt e területen, legyen szó akár nemzeti vagy régióközi kommunikációs eszközökről, akár az ivóvízellátásról, melynek geopolitikai jelentősége nyilvánvaló.

2.13 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság végzetül kéri, hogy a közvetlen költségvetési támogatásoknak minden formájukban vessenek véget.

2.14 Mindez elképzelhetetlen a civil társadalom képviselőinek megerősített részvétele nélkül, amelynek a globális kormányzás megfelelőbb keretei között kell megvalósulnia, ami a közhatalmak, valamint a gazdasági és társadalmi érdekcsoportok közös érdeke.

3. Részletes megjegyzések

Mindezekre figyelemmel 2005-ben Afrika fő helyen szerepelt a világ eseménynaptárában. A G8-ak múlt év júliusában tartott skóciai csúcstalálkozóján, az ENSZ 60. évfordulójának New York-i ünnepségein, majd a Bretton Woods-i intézmények legutóbbi éves értekezletén mindenki – Tony BLAIR, Horst KÖHLER, sőt még Paul WOLFOWITZ, a Világbank új elnöke is – elmondta a kötelező passzust arról, hogy az Afrika-hajót meg kell menteni az elsüllyedéstől.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság itt szeretne emlékeztetni azokra a sürgős tennivalókra, amelyekre már eddigi állásfoglalásaiban is felhívta a figyelmet:

- Afrikát valóban prioritásként kell kezelni, de az új kormányzás keretében igen széles körben hozzáférhetővé kell tenni a civil társadalom számára, figyelembe véve annak teljes sokszínűségét és realitását.
- az AIDS elleni küzdelmet abszolút prioritásnak kell nyilvánítani, mivel jelenleg – viszonylagos érdektelenségtől övezve – újabb tragédia van kialakulóban a szemünk előtt.

3.1 Prioritást Afrikának

3.1.1 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság támogatja az Európai Bizottság arra irányuló szándékát, hogy Afrika Szaharától délre fekvő térségét az Európai Unió fejlesztési-segélyezési politikájának kiemelt övezetévé nyilvánítsa. Ugyanakkor e megközelítésnek a hatékonyság érdekében – akár nemzeti, akár regionális szinten – együtt kell járnia Afrikában a jobb kormányzással: ez az afrikai államközi szervezetekre, az államokra, valamint a civil társadalom szervezeteire egyaránt vonatkozik. Ez utóbbiak függetlenségük – mely megerősítésre szorul –, a lakossághoz való közelségük, gyors válaszadási képességük folytán képesek elősegíteni, hogy a közvetlenül érintett lakosság ténylegesen azonosulni tudjon a fejlesztési politikákkal. Afrika leszakadozásának okai nyilván szerteágazóak, ám biztos, hogy a civil társadalom önállóságának hiánya és erősödésének elégtelen volta is közrejátszik, és ennek hatása sem elhanyagolható. A Cotonoui Egyezményben kifejezetten ennek a problémának a megoldása érdekében előírányzott „átruházási eljárás” nem működik, mert a szervezetek Cotonou által előírányzott közvetlen – természetesen feltételekhez kötött – támogatását nehéz átültetni a gyakorlatba.

3.1.2 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság ezért az alábbiakat javasolja:

- szélesebb körű és egyszerűbb hozzáférést az afrikai civil társadalom szervezetei számára a közösségi finanszírozási forrásokhoz. Szükség van – országos szinten – közvetlen hozzáférési lehetőségek kialakítására. Egyébiránt az országos szintű programok kiegészítéseképpen szükség lenne egy horizontális programra is a nem állami szereplők finanszírozhatósága érdekében;
- a civil társadalom részvételének kiterjesztését és módszeresétételét az együttműködési politikák és stratégiák meghatározásában és végrehajtásában annak érdekében, hogy a civil társadalom könnyebben azonosulhasson a fejlesztési folyamattal, a jó kormányzás pedig könnyebben kialakulhasson. Itt-ott megfigyelhető ugyan némi előrehaladás, de csak azért, mert lassan és biztosan, valamennyi lehetséges csatorna igénybe vételével, egyre inkább felemelik hangjukat az érintett lakossági csoportok: a szociális partnerek, a valódi és elismert egyesületek, elsősorban azok, amelyek a nemek közötti egyenlőség, a helyi gazdaság, az oktatás és a tájékoztatás előmozdításáért tevékenykednek.

3.1.3 A két jelenlegi értékelési folyamat keretében az Európai Unió úgy véli, hogy az emberi jogi értékek sérthetetlenek. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság kéri, hogy ennek folytán az Európai Unió ténylegesen is támogassa a civil társadalmat, és az emberi jogok problematikájának figyelembevételével:

- tanúsítson pragmatikus magatartást annak meghatározásában;
- a cél olyan valódi partnerek felkutatása, akik képesek párbeszédet folytatni a kormányzatokkal, különösen civil szervezetekből álló független hálózatok kialakítása révén;
- a pénzügyi támogatásokhoz való hozzáférésük ajánlattételi felhívások, valamint helyi szinten végrehajtott mikroprojektek formájában valósuljon meg;

3.1.4 Előreláthatólag ugyanez lesz a probléma a gazdasági partnerségi megállapodások megvalósítása során. Ha végre akarjuk hajtani az egységes piac megteremtését célzó igazi programot, és valódi reformprogramot szeretnénk, figyelembe kell venni, hogy:

- a civil társadalom és az afrikai emberi és technikai képességeinek kialakítása még igencsak gyermekcipőben jár, különösen a nőket illetően;
- az Európai Unióból érkező támogatás célzott jellege szükséges a termelési tényezők javításához, de jobb feltételrendszert kell szabni hozzá, és a gazdasági partnerségi megállapodások programjában ki kell mondani, hogy azok koherens transznacionális hálózatok meglétét igényelik.

3.1.5 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság tudomásul vette, hogy több regionális blokkal tárgyalások kezdődtek gazdasági partnerségi megállapodások megkötéséről, s reméli, hogy a folyamat a fenntartható fejlődés és a szegénység felszámolása szempontjából kedvező kereskedelmi fellendülést fog eredményezni. Ugyanakkor annak érdekében, hogy ezek az egyezmények valóban hasznosak lehessenek a lakosság számára, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság az alábbi pontok megvalósítását kéri:

- szükség van a lehető legszélesebb körű tájékoztatásra, amely lehetővé tenné a civil társadalom szervezeteinek módszeres bevonását a tárgyalásokba, valamint hatástanulmányok készítésébe mind országos, mind regionális szinten;
- a magánszektor be kell vonni a tárgyalásokba, és támogatni kell képességeinek fejlesztését;
- a szociális következmények és a nemi hovatartozás dimenzióját figyelembe kell venni a hatástanulmányokban;
- a kereskedelmi megállapodásoknak rugalmasnak kell lenniük, azaz átmeneti időszakot kell biztosítaniuk az aláíró országok vállalatai számára azok védelme érdekében, biztosítaniuk kell a kialakuló iparágak külön védelmét, továbbá védőintézkedéseket kell tartalmazniuk az új fejlett országok támasztotta konkurenciával szemben;

– újra fel kell építeniük saját erőforrásaikat – az ideiglenes pénzügyi kompenzáció integrálása után –, egyúttal esetleg rugalmasabb intézkedések révén kellene támogatni őket, így biztosítva számukra a minimális pénzügyi önállóságot kereskedelmi ügyekben. Azok az államok ugyanis, amelyek az átmeneti vámtételek csökkentése következtében bevételektől esnek el, pénzügyi szempontból sok esetben már amúgy is igen sérülékenyek, és az is nehézségekbe ütközik a számukra, hogy az oktatási és egészségügyi szféra minimális állami finanszírozási igényeit kielégítsék.

3.1.6 Annak érdekében azonban, hogy a gazdasági fejlődés a lehető legnagyobb kör számára hasznot hozzon, és ne járjon visszaélésekkel, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság kifejezi kívánságát, hogy az Európai Unió afrikai fejlesztéstámogató tevékenysége során vegyék figyelembe a társadalmi kohézió és a mindenkit megillető méltó munkavégzés elveit. Ezeknek az elveknek az érvényesülése még inkább biztosítható, ha folyik valódi társadalmi párbeszéd, sőt – még szélesebb értelemben – a civil társadalom szereplői közötti párbeszéd.

3.1.7 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság ezért az alábbiakat javasolja: mint ahogyan erre az Európai Bizottság közleménye^(?) is felszólítja, együttműködik az afrikai gazdasági, szociális és kulturális bizottságokkal a tapasztalatok és ismeretek kicserélésében, elsősorban azért, hogy azok hatékony partnerei legyenek a befektetések és a támogatások ágazatok közötti és térbeli elosztásában;

– tapasztalatát és hozzáértését szükség esetén az egyes országok szintjén is rendelkezésre bocsátja, amennyiben szükségesnek bizonyul a gazdasági és szociális tanácsok létrehozásának ösztönzése az afrikai kultúráknak megfelelő formában azokban az országokban, ahol azok még nem léteznek, illetve egyes meglévő, ismertségüket és hitelességüket veszített GSZT-k átalakításának elősegítése; az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság már lát biztató jeleket: az Afrikai Unió szervezetének növekvő befolyása pozitív irányba tart; az EU Tanácsa, az Európai Parlament és az Európai Bizottság között a fejlesztésről európai konszenzus jött létre; a civil társadalmi szervezetek egyes régiókban hálózatot alakítottak ki (mezőgazdák, kkv-k, társadalmi partnerek, stb.).

Mind ezek után az Európai Uniónak már talán tudatára kellene ébrednie, hogy a civil társadalom részvétele nem kielégítő, és azt az új stratégiában meg kell követelni.

3.2 A világméretű járványok elleni küzdelem

3.2.1 Az AIDS kérdésében az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság valamennyi politikai, gazdasági és társadalmi vezető összefogásra szólítja fel. Üdvözlő az IOE (Munkaadók Nemzetközi Szervezete) és az ICFTU (Szabad Szakszervezetek Nemzetközi Szövetsége) felelős vezetőinek az EGSZB-nél tett legutóbbi látogatását, akik együttműködésre kérték az EGSZB-t a 2003-ban nyolc dél-afrikai országban beindított, betegség elleni küzdelemre irányuló projektekben.

3.2.2 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak minden szinten – regionális és helyi szintű szemináriumokon, plenáris üléseken – a küzdelem szóvivőjeként kell fellépnie. Az oktatási rendszernek és a civil társadalom résztvevői által a családok mozgósításának köszönhetően felcsillan a remény sugara, mert Szenegálban, Ugandában és Zimbabwében az

AIDS-fertőzöttek aránya most először végre csökkenésnek indult, és a várható élettartam emelkedni kezdett. Nem szabad azonban most megpihenni: az Európai Bizottság be is jelentette a nemzeti partnereknek szóló iránymutatásait az AIDS elleni küzdelemmel kapcsolatos tervekre.

3.2.3 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság megerősíti, hogy a küzdelemhez igen jelentős pénzeszközökre van szükség, amennyiben folyamatos megelőzési és gyógykezelési politikát kívánunk folytatni. Ez utóbbi egyfelől azokon a hatékony és egyszerűbb formájú gyógyeljárásokon alapulhat, amelyeknek költségét az ADPIC-egyezmények (Egyezmény a szellemi tulajdonnal kapcsolatos kereskedelmi érdekű jogokról, Világkereskedelmi Szervezet) keretében, másfelől a megbízható és univerzális oltóanyag előállítására irányuló kutatómunka támogatásának keretében teljes mértékben fedezni szükséges.

3.2.4 A fejlődő országok szükségletei olyannyira óriásiak a járványos megbetegedések – nevezetesen Afrika Szaharától délre eső vidékein a HIV/AIDS – elleni küzdelem tekintetében, hogy az emberi, szociális és gazdasági következmények máris katasztrofális méreteket öltenek. Égető szükség van cselekvésre, mert egyes országokban, ahol az AIDS-fertőzöttek aránya kiemelkedően nagy (45–49 %), már éhínség van kialakulóban. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság azt ajánlja, hogy az Európai Unió két szinten is lépjen közbe:

– Világszinten:

a dohai ciklusnak a Kereskedelmi Világszervezet (WTO) fejlesztéséről folytatott tárgyalásai keretében az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság támogatja és továbbra is támogatja az Európai Bizottság álláspontját, mely a nagy járványoktól sújtott országok számára biztosítandó gyógyszerkészítmények hozzáférhetőségét pártolja. Ezenkívül az új eszközöknek köszönhetően az Európai Unió általános jellegű párbeszédet folytathat az UNAIDS-szel, a Világalappal, a Menekültügyi Főbiztossal és az Egészségügyi Világszervezettel.

– Az országok szintjén:

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság abból az alapelvből indul ki, hogy olyan hiányos infrastruktúrájú országokban, ahol az állami szervek nem rendelkeznek elegendő eszközzel ahhoz, hogy a terület egészen biztosítsák a minimális szolgáltatást, elsősorban a civil társadalom szervezetei képesek a vidéki övezetek lakosságát elérni.

Ennélfogva az AKCS-országokban működő gazdasági és társadalmi partnerek kérésére az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság olyan specifikus európai finanszírozási formák kialakítását kéri, amelyek lehetővé tudják tenni a civil társadalom szervezeteinek, hogy a nagy járványokra vonatkozó információkat eljuttathassák a lakossághoz.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye szerint a három nagy világméretű járványos megbetegedés (AIDS, malária, tuberkulózis) integrált megközelítésének a civil társadalomra kell támaszkodnia, nevezetesen a betegséggel együtt élőkre és az őket képviselő egyesületekre, amelyek a támogatott országok szintjén a civil társadalom bevonását jelentik.

Az Európai Uniónak az emberi erőforrások tekintetében megnyilvánuló válság megoldását az emberi és technikai kapacitás növelése révén kell segítenie.

(?) COM(2005) 132 – „A millenniumi fejlesztési célok megvalósítása felé való haladás felgyorsítása - Az Európai Unió hozzájárulása”, 2005. április

A szükséges emberi erőforrásokkal és kapacitásokkal ellátott szervezeteket arra kell ösztönözni, hogy a világméretű járványok elleni küzdelemben érdekelt valamennyi szereplővel együttesen hozzanak létre szövetségeket és partnerségeket.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság kéri, hogy a megelőzést – a nők családtervezéshez való hozzáféréseinek biztosítása – valamint a betegek és családjuk támogatását szolgáló tevékenységeket hatékonyan támogassák európai finanszírozási forrásokból.

3.2.5 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság úgy vélekedik, hogy fokozni kell valamennyi szereplő – civil szervezetek, társadalmi partnerek, politikai vezetők – mozgósítását, és a járványok elleni küzdelemben eme szereplők bevonása érdekében koordináló szerepet kell vállalni. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság e küzdelemben az őrszem szerepét

kívánja betölteni, mivel a küzdelem valamennyi fertőzött ország számára alapvető prioritást jelent, és nem szabad elfelejteni, hogy az AIDS következményeképpen – a közbelépés elmaradása folytán – máris érzékelhető az éhínség feltűnésének veszélye.

3.2.6 Az Európai Uniónak – a WTO-val kialakítandó különleges partnerség révén – a gyógyszergyártás költségeinek csökkentésére kell összpontosítania. Az EGSZB felkéri az Unió tagállamait, hogy csatlakozzanak a gyógyszerek erőteljes és tartós finanszírozására irányuló kezdeményezéshez (Párizsi konferencia, 2006. február). Elismeri, hogy ennek alkalmazása vélhetően lehetőséget kínál a nemzeti GSZT-k részvételének erősítésére a megvalósításba és az értékelésbe, sőt az ellenőrzésbe történő bevonásukkal, és ezáltal hozzájárulunk ezen új eszköz nyomon követhetőségének biztosításához.

Brüsszel, 2006. május 18.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Anne-Marie SIGMUND

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi ajánlásra az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciákról”

COM(2005)548 végleges – 2005/0221 (COD)

(2006/C 195/26)

2005. november 28-án a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fenti tárgyban.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció véleményét 2006. május 3-án elfogadta (előadó: HERCZOG Mária).

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2006. május 17–18-án tartott 427. plenáris ülésén (a május 18-i ülésnapon) 124 szavazattal 2 ellenében, 3 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Vezetői összefoglaló

1.1 Az EGSZB egyértelműen támogatja a Bizottságnak az egész életen át tartó tanuláshoz kapcsolódó kulcskompetenciákra vonatkozó ajánlásait, amelyek teljes mértékben összhangban állnak a tudásalapú társadalmat célul kitűző Lisszaboni Stratégiával, valamint a 2005–2008 közötti időszakra szóló foglalkoztatáspolitikai iránymutatásokkal.

1.2 Az EGSZB úgy véli, hogy a javaslat – megvalósulása esetén – hozzájárulhat a munkaerőpiacon jelenleg érzékelhető problémák enyhítéséhez, elsősorban a rendelkezésre álló munkaerő felkészültsége és a gazdaság igényei közötti meg nem felelés mérsékléséhez.

1.3 A kulcskompetenciák kialakításának előtérbe helyezése a képzésben hozzájárulhat annak a fontos közös célkitűzésnek az eléréséhez is, hogy az alapoktatás és szakképzés végére a fiata-

lokban kialakuljon a kulcskompetenciák olyan szintje, amely felvértezi őket a felnőttlétre és a sikeres munkaerőpiaci szereplésre, akár munkavállalóként, akár vállalkozóként, valamint annak eléréséhez, hogy – az általános ismereteik nyújtotta szilárd alapról indulva, amely a folyamatos alkalmazkodás képességének egyik záloga – a felnőttek képesek legyenek ezeket a kompetenciákat egész életük során fejleszteni és frissíteni.

1.4 A megvalósítás eszközei közül az EGSZB kiemelten fontosnak tartja a tanárok felkészítését arra, hogy a közoktatás és szakképzés, illetve a felnőttképzés keretei között képesek legyenek a kulcskompetenciák megszerzésében hatékonyan támogatni a tanulókat, és maguk is megszerezzék, illetve folyamatosan fejlesszék a munkájuk során szükséges kulcskompetenciákat.